

Bodemkwaliteitsplan is breed langetermijnplan

Plan voor chemie, fysiologie, biologie en organische stof

Met een strategisch meerjarenplan helpt het Bodemkwaliteitsplan telers vooruit te kijken en keuzes te maken die integrale bodemverbetering als resultaat hebben. Er zit kennis van Wageningen Universiteit & Research (WUR) in, en die komt via reguliere adviseurs bij de telers. Rens de Bruijkere van Van Iperen maakt zo'n plan met akkerbouwer Ralph Hack uit Dinteloord.

Adviseur Rens de Bruijckere van Van Iperen (links) en akkerbouwer Ralph Hack bekijken het bodemprofiel in het pootgoed van Hack.

Samenhang in alle maatregelen om de bodemkwaliteit te verhogen is het uitgangspunt van het Bodemkwaliteitsplan. Om ervaring er mee op te doen, werken WUR, adviseurs van toeleveringsbedrijven en telers samen aan dergelijke plannen. Adviseur Rens de Bruijckere van Van Iperen doet dat met akkerbouwer Ralph Hack uit Dinteloord. Hack wil zijn pootgoed vrijhouden van Meloidogyne-aaltjes. En hij wil met groenbemesters en organische mest de bodemkwaliteit op niveau houden. Daar waar maatregelen elkaar kunnen tegenwerken, helpt het advies van De Bruijckere en de kennis over aaltjes, nutriënten en organische stof van Johnny Visser en Lennart Fuchs van WUR. „Ik zie een daling van het fosfaatgehalte in mijn grond over de laatste jaren. Met compost probeer ik alle fosfaatruimte in te vullen. Eén keer per drie jaar, na pootaadpelen, geef ik een grote hoeveelheid compost. Daardoor zie je de fosfaatwaarden weer stijgen.“ Hack gebruikt seizoensrijpaden om de verdichting in zijn grond tegen te gaan. Sinds 2016 werkt hij op een standaardbreedte van 3;20 meter. „Mijn gedachte is dat dit het mooist samengaat met niet-kerende grondbewerking. Als je ploegt, maak je de verbinding met de ondergrond en de capillaire werking kapot.“

De aaltjes waren de aanleiding om juist met Hack de pilot te doen. „Ik steek niet mijn kop in het zand, als het een aaltje als chitwoodi betreft. Dat is voor ons de grootste bedreiging. Ik liet Eurofins al intensief bemonsteren. Vanuit Van Iperen krijg ik goede begeleiding, want ik voel mezelf vooral een praktijkman. Daarbij wil ik advies waarop ik praktisch kan bouwen.“

Kennis naar de praktijk

„Van Iperen is betrokken bij Beter Bodembeheer (BBB), een publiek-private samenwerking getrokken door WUR en het Louis Bolk Instituut“, vertelt De Bruijckere. „Zij willen hun kennis uitrollen naar de praktijk via adviserende partijen. Bij Van Iperen hebben we een speciaal bodemteam. In het geval van Hack staan de aaltjes centraal, maar we kijken altijd naar verschillende aspecten in het management. Hoe is het bouwplan? Hoe doe je de bodembewerking? Bij het bedrijf van Ralph Hack hebben we een goede partner gevonden, want hij deelt alles en wil vooruit.“ Inundatie is effectief maar lastig, omdat de percelen van Hack hoogteverschillen hebben. Hack hoorde van resistente bietenrassen en groenbemesters, en zoekt eerst daar oplossingen. De Bruijckere denkt dat een bouwplan met cichorei een voorbeeld kan zijn van een

stap naar reductie van Meloidogyne chitwoodi. In het Bodemkwaliteitsplan kijkt hij met Hack een jaar of acht tot tien vooruit. Diverse rekenmodellen ondersteunen deze keuzes en berekenen de verwachte effecten, waar mogelijk.

Planning

Hack kan goed focussen op de aaltjes, omdat hij met andere problemen in het pootgoed nauwelijks van doen heeft. Bacterieproblemen kent hij nauwelijks. „Bacterieziek hangt samen met slechte structuur. Als ik die goed houd met rijpaden en organische stof en de stammen altijd droog rooi, heb ik geen vermeerdering daarvan in het pootgoed.“ Tijdig en onder goede omstandigheden rooien en grond bewerken is voor Hack deel van zijn planning. Hij oogst zoveel mogelijk van de rijpaden op lage druk en probeert rijbewegingen voor de afvoer van product te beperken op het land.

De niet-kerende grondbewerking draagt bij aan het actieve bodemleven en de drainage van de grond. „Er staat nooit water op en je ziet veel gaatjes van wormen. Ik denk dat ik met de combinatie van niet-kerende grondbewerking en compost de organische stof versneld opbouw.“

De Bruijckere zegt dat verbeteringen niet meteen tastbaar zijn, maar dat hij op lange termijn verwacht dat Hack een weerbare bodem krijgt. Hack stelt dat de natuurlijke afweer in zijn grond al blijkt uit de stand van de gewassen. „In deze oude polder kun je zonder moeite vrij intensief telen, doordat hier al heel lang een bodem opgebouwd is.“

Integraal kijken

Onderzoeker Lennart Fuchs geeft uitleg over de integrale benadering van de bodemkwaliteit: „Soms zijn adviezen tegenstrijdig. Zo is rogge als groenbemester goed voor de bodemstructuur, maar het vermeerderd ook bepaalde aaltjes. In het Bodemkwaliteitsplan beoordelen we de beginsituatie op basis van fysische, chemische en biologische waarden. Hoewel de aaltjes bij Hack leidend zijn, komen we toch tot een veel breder advies.“

In de pilots van het Bodemkwaliteitsplan begint ieder deelproject met een breed intakegesprek. Daarin komen zoveel mogelijk aspecten van de bodem op het bedrijf aan de orde. Hier laat de pilot veel vrijheid bij de adviserende partijen. Afhankelijk van de adviseurs en de regionale omstandigheden is maatwerk mogelijk. „Andere pilots richten zich bijvoorbeeld meer op de fosfaatstatus

van een bedrijf of op de bodemstructuur“, vertelt Fuchs. „We kunnen monsters nemen, een profielkuil graven, en met concrete vragen van de telers op zoek gaan naar maatregelen. Naast beantwoording van de hoofdvraag van de teler worden alle facetten van het perceel integraal bekeken. Dit leidt meestal tot waardevolle bijvangsten.“

Evaluatie

Bij een terugkoppelingsgesprek vragen de adviseurs of de maatregelen aansluiten bij de wensen en mogelijkheden van de teler. „Pas daarna komen we met een definitief advies“, zegt Fuchs. „Dit jaar zijn er verschillende Bodemkwaliteitsplan pilots uitgevoerd. Hieraan hebben verschillende adviespartijen bijgedragen, naast studenten van verschillende hogescholen (SIA project). Vanuit de WUR zijn we nu bezig met het evalueren van deze serie pilots. Zo komen we tot vervolgstappen met de adviespartijen. Hierbij zijn we ook kritisch op hoe het concept toegepast kan worden door adviespartijen. De brede analyse is namelijk veel werk en dat moet ook financieel te doen zijn. Wat willen telers daaraan bijdragen?“

„
Verbetering van de bodemkwaliteit is niet meteen tastbaar

En hoe kunnen we de meerwaarde inzichtelijk maken? Eind zomer presenteren we de resultaten hiervan.“

Een presentatie in de vorm van een korte film over het Bodemkwaliteitsplan is te vinden op YouTube door op dit trefwoord te zoeken. In deze presentatie leggen onderzoek, adviseurs en telers uit hoe zij werken aan een breed plan voor de bodem. De traditionele aanpak met verkoop van meststoffen, gewasbeschermingsmiddelen en zaden verschuift naar een totaaladvies voor de bodem, gericht op de lange termijn.

Tekst en beeld:
Jorg Tönjes

Heeft u vragen en/of opmerkingen neem dan contact op met onze redactie via redactie@akkerwijzer.nl of tel 0314 – 62 64 38